

שר החקלאות משה דיין, מאיים בהתפטרות מכל תפקידיו כממשלה. הרקע לאיום הן הסיבות שגרמו לביטול נטיעתו של דיין

לפרס, שעמדה להערך לפני שבוע, לפי הזמנת ראש ממשלת פרס. דיין מעב את תגובתו עד לשובו של דוד בן-גוריון ממטעו בארצות סקנדינביה. אם אמנם יבצע דיין את איומו, יתכן ויגשים את תוכניתו להתיישב בחבל ערד.

לדיפלומטים זרים בישראל צפויים קשיים בעיקבות התיקנות ירדן-סעודיה. בשבוע שעבר עמדה ירדן, לפי זרישת הסעודים, לסגור את מעבר מנדלבים לצמיתות. רק אחרי התערבות נמרצת של

האמריקאים והאנגלים, רוככה הגזירה. לדיפלומטים יהיה מותר לעבור מישראל לירדן, אך לא להמשיך משם בדרכם למדינה אחרת, וגם זה רק פעמיים בחודש.

מנוי וגמור עם הנהגת מפ"ם לפעול למען פירוז המרחב מנשק אטומי. על אף השמועות כי המפלגה שוכנעה לשנות את עמדתה, עומדת היא לנקוט יוזמה למען הפירוז, עם התחדש ישיבות הכנסת.

יתכן כי תקום בארץ מפלגה קומוניסטית חדשה. יוזמי הרעיון הם כמה מפעילי מק"מ בתל-אביב ובירושלים, שחלקם כבר פרשו ממנה, וחלקם עוד שייכים אליה רשמית. הפורשים מתלוננים בעיקר על חוסר דמוקרטיה במפלגה, על נוקשות רעיונית ועל חוסר יכולת התאמה לתנאים חדשים. המפלגה החדשה תבש צורה של תנועה קומוניסטית לאומית.

אין כמעט סיכויים ליוסף אלמוגי לקבל את משרד השיכון. הכרעה ברוח זו כבר נפלה בצמרת המפלגה, והיא מחכה לאישורו של ביג"י. הודעתו של מנהל משרד השיכון, דוד סנה, כי יתפטר אם יקבל אלמוגי את המשרד, באה בהשראת החלטה זו.

העם

איש מופת

מה לשמיטה בהרסיני? מה לעניין אקטור אלי בבית-הכנסת? מה בכלל להתרגשות מוסרית בבית-התפילה?

כך יכולים לשאול את עצמם מאות אלפי האזרחים הבלתי-דתיים של ישראל, שהתי-רגלו זה מכבר לראות בדת היהודית ה-מאורגנת מיסגרת של פולחן ריק, שתלטני וממוסחר.

לכל אלה הביא השבוע אפתעה מאלפת, שהוכיחה כי המצב אינו חייב להיות כזה — וכי בית-הכנסת יכול למלא תפקיד חיובי, אם אדם מוסרי אחד רוצה בכך. לקח זה ניתן על-ידי אליעזר אלינר, מחנך דתי ותיק וחוקר תנ"ך נודע (ראה להלן). לפני קריאת התורה בבית-הכנסת של היכל שלמה בירושלים עלה לפתע על התיבה, ללא רשות הגבאים, והחל דורש את דרשת השבוע. היתה זאת, במיקרה, פרשת תצא, הכוללת הוראות לטיפול בשבויי-מלחמה, עונשים לנואפים ואת הפסוק "לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב בית אדוני אלוהיך לכל נדר, כי תועבת אדוני אלוהיך גם שניהם".

אלינר כיוון את דבריו לאחד הפסוקים

את סובלן החולה-אנוש את הדחיפה הרא-שונה והמכרעת לקראת המוות.

חטא קדמון זה לא כופר עלידי סירובה של הממשלה להטיל על אל על, "הקאפו ולהעביר את סובלן מלונדון לארצות-הברית. מותו של ד"ר רוברט סובלן בן ה-62, שזיעזעו השבוע את אזרחי ישראל, ישאר טבוע כאות קיון על מצתה של ממי-שלת ישראל, ועל אלה המתמיימים לייצג את הדת היהודית.

במעשהו האמין עשה איש-המופת אלינר ביום אחד למען כבוד הדת היהודית יותר מאשר כל רבני ישראל ועסקיה הדתיים במשך שנה תמימה.

פרשת סובלן

מצפוניו של אדם

איש גבה-קומה בעל זקן מכסיף והדרת פנים, עלה על הוכן התפילה ביום השבת האחרון ולא הניח לחון לקרוא בספר התורה. רוב מתפללי בית-הכנסת היכל-שלמה בירושלים לא הכירו את האיש בעל הקול העמוק, שדרש את דרשת השבוע ו-קרא את הפסוק: "לא תסגיר עבד אל אדוניו". כל הנוכחים הסתכלו בו בתמיהה. רק אדם אחד הוריד את ראשו ודחוקא אליו היו מכתמים הדברים: ממלא מקום ראש הממשלה, שרה-הפנים והבריאות משה חיים שפירא.

"רקבול בעד חדש". הלכתי לקבול בפני הציבור, הסביר אלינר לאחר מעשה, "כשלאדם חלש יש טענות לתקיף וחוק, הוא מפסיק את התפילה על-פי דין ועד שיעשה צדק. אני הלכתי לקבול בעד אדם חלש, הלוחם בלונדון על חייו".

אין זו הפעם הראשונה שאלינר קובל בעד חלשים. כאשר בתום מלחמת העולם השנייה נשלח אליעזר אלינר (58), יליד לטביה ועפעל הפועל המזרחי, כקצין אונר-א לניצולים ממחנות הריכוז — וזעזע מרמרה עיניו, הציק את מוסרות מפלגתו בארץ בבקשות למשלוח אנשים ועזרה. משאלה לא באו נשבר האיש, פרש מכל פעילות פוליטית-מפלגתית, התמסר מאז להוראה וללימוד התנ"ך בלבד.

אלינר, מוסרן האוניברסיטה במדעי ה-יהדות, הפך לאחד מראשי המחנכים של המורים היהודים מחוץ-לארץ ומחשובי חוקי די התנ"ך בארץ. אחד מהחביביו העיקריים הוא השתתפות קבועה בחוג לתנ"ך של דוד בן-גוריון והשתתפות קבועה כשופט בכל חידוני התנ"ך עד כה.

"ניכזות שאין דוגמתה". את פר-שת סובלן כינה אלינר "ניכזות שאין כדוגמתה". ההסגרה חסרת הבושה של האיש חסר-האונים וזעזעה אותו. אך יותר מכך פגעה בו העובדה, שבכל היהדות ה-דתית בארץ לא נמצאה אישיות אחת בעלת שיעור קומה, שתקום ותתריע על המעשה הנורא. הוא קיחה לעורר את מצפון היה-דות הדתית במעשה כלשהו.

ביום השבת האחרון, לאחר שהתפלל בבית-הכנסת בשכונתו, אכל את ארוחת-הבוקר והלך לבית-הכנסת בהיכל שלמה. הוא עלה לדוכן, קרא בפרשת השבוע ודרש מראש הממשלה בפועל, הדתי, להתי-זיר את סובלן לישראל.

אלינר, שעזב את בית-הכנסת מיד לאחר הדישתו, לא היה אפילו עד להיכוחים ה-חריפים שפרצו במקום. הוא לא השלה את עצמו. כנידו ותיק של שפירא כבר שוחח עמו בפרשה זו וידע שדבריו לא ישנו את דעת השר. אך אלינר האיש נכנע למצפוניו.

"אני מקהה", אמר השבוע, "שאם יבבר הלחץ, תיאלץ הממשלה לעשות את הצעד ההומניטארי של מתן מיקלט לסובלן. אדם שנידון למות, בקשתו האחרונה היא למות דחקא בישראל ואנו מונעים זאת ממנו. אך גישתי שלי אינה רק הגישה ההומני-טארית. זו חובתנו כלפי אה נדרף, קודם כל עלינו להגיש לו עזרה ורק אחר-כך לבדוק במה זה יעלה".

החוק

קשה כשאול קינאה

כמו אלוהי ישראל, גולדה מאיר היא אשה קנאית ונוקמת. לדעת מומחים, היא עולה בכך אפילו על אדונה ורבה, דוד בן-גוריון. ג'וי גולן הפך, בעל כורחו, אובייקט (המשך בעמוד 6)

"מהר, רבינוביץ, המישטרה באה!"

החשובים ביותר של הפרשה (דברים כ"ג): "לא תסגיר עבד אל אדוניו, אשר יינצל אליך מעט אדוניו. עמך יישב, בקרבך, במקום אשר יבחר, באחד שעריך, בטוב לו, לא תוננו".

בשיא דבריו פנה הדורש אל אחד ה-מתפללים שישבו מולו: שרה-הפנים (וראש-הממשלה ושר-הבטחון בפועל) חיים שפירא. הוא דרש ממנו בועם להחזיר את דר-סובלן לישראל. במקום קמה סערת-רוחות רועשת וממור-שכת — הסימן הראשון מזה שנים רבות כי אמנם הדת היהודית לא שבקה חיים לכל חי.

אלינר לא היה האדם היחיד שהרגיש השבוע מועקה מצפונית, מול מיטתו של סובלן, שפירפר ימים רבים בין חיים למות. סובלן בלע מנה גדולה של סמי-שינה, בדרכו לנמלה-התעוזה בלונדון, משם עמד להיות מגורש לאמריקה, מת ביום שלישי בשעות הבוקר המוקדמות. הפעם לא היתה זאת תחבולה מסוכנת גרידא, כמו בדרכו מישראל לאמריקה, כאשר חתך את ורידיו כדי להכריח את הקברניט להורידו בלונ-דון. כי המנה הביאה את סובלן אל קיצו — ורופא מזהיר כסובלן ידע זאת, בלי ספק.

האשמה המיידית למעשה רבצה על ממי-שלת בריטניה, שביקשה לבצע מעשה-הסגרה מכווער ובווי, בניגוד לרוח החוק הבריטי (אך לא בניגוד לאות החוק, כפי שקבעו בתי-המשפט הבריטיים). אך האשמה היסודית רובצת על ממשלת ישראל — שדחתה

עמדת דר' גולדמן במפלגה הליברלית תעלה שוב על הפרק. תגרום לכך קבוצת עסקנים המתכוננת לעורר סערה במוסדות המפלגה, כתגובה על שיחה של ח"כ יזהר הררי עם מערכת אתגר, בה קבע הררי כי במדיניות החוץ והבטחון מזדהה המפלגה לגמרי עם הממשלה, וכי לדעת גולדמן אין שום אחיזה ומעמד במפלגה.

ועירת המפלגה הליברלית עלולה להידחות. על אף הבטחתם המפורשת של מנהיגי המפלגה, הביעו מספר מחברי הנהלת המפלגה את הדעה שאין לקיים את הוועידה במועד שהובטח, כלומר עוד השנה. הסיבות שבגללן לא רצוי לקיים את הוועידה: חוסר תחף פוליטי פנימי, סכנה לחילוקי-דעות חריפים בעיקר בין הצעירים לותיקים, חוסר הצלחה יחסית בהישגים ובהשפעה, בהשוואה למה שציפו לפני הבחירות האחרונות.

הישובים הערכיים יזכו סוף-סוף בהקמת רשויות מקיף-מיות. לאחר שנים בהן שימש מוסד המוכתרות כאמצעי שליטה של הממשל הצבאי, תתערב ועדת הפנים של הכנסת בעניין, תדרוש כבר במושב הקרוב בחירות דמוקרטיות מקומיות ברוב רובם של הישובים הערביים. לחץ נוסף לביצוע החלטה זו: מאחר שאין מוסדות מוניציפאליים, אין גם גביית מסים וכל השירותים לאזרחי המקומות חסרי המועצות מקומיות — כגון בתי-ספר ושירותי בריאות — מסופקים כולם על חשבון תקציב המדינה.

כראי לעקוב מקרוב אחר המתרחש בעיריית חיפה. האיש המעניין: טגן ראש העיר, משה פלימן, ילד טיפוסי של אבא חושי, העשוי להפוך למתחרו על השלטון. נקודת-ההתנגשות הצפויה: מאמציו של פלימן לסלק את מבקר העיריה, אחרי שזה גילה ברבים שידיי פלימן במנגנון גבו סכומים מופרזים עבור שעות נוספות פיקטיביות. חושי דרש להעניש את מקבלי התוספות המופרזות, אך פלימן הביא את הדבר לדיון במזכירות מפא"י בחיפה — וזו הכריעה לטובת פלימן, נגד חושי. עתה ניסה פלימן לסלק את המבקר, שהוא אחד מאנשי המפתח של חושי.